

Titel: **Vergrijzing binnen Careander Regio Zuid**
Wat is er nodig voor Regio Zuid om passende zorg te kunnen bieden aan de ouder wordende cliënten?

Periode: Januari 2010 – Augustus 2010

Auteurs: Aafke-Marie Gerritsen- de Ruiter
Asterstraat 149
6708 DM Wageningen
06-44347227

Margreet Mulder- Koetsier
Schopenhauerstraat 20
7323 MC Apeldoorn
06-30783120

Afstudeerorganisatie: Stichting Careander Regio Zuid
Postbus 60
3840 AB Harderwijk

Opleiding: Christelijke Hogeschool Ede
Sociale Studies
Sociaal Pedagogische Hulpverlening
Oude Kerkweg 100
6717 JS Ede

Begeleiders: Pier Haagsma (begeleidingsdocent CHE) & Jenneke Hakstege (regiomanager Careander Regio Zuid)

Copyright: Aafke-Marie Gerritsen- de Ruiter & Margreet Mulder- Koetsier

Ede, 30 juli 2010

Inhoudsopgave

Voorwoord	V
Samenvatting	VI
1. Aanleiding van het onderzoek	8
1.1 Het onderzoek	8
1.2 Probleemstelling	8
1.3 Relevantie	9
1.4 Doelstelling naar aanleiding van het onderzoek	9
1.5 Hoofd- en deelvragen	9
2. Methode	10
2.1 Inleiding	10
2.2 Methode per deelvraag	10
2.3 Proefpersonen en respondenten	10
2.4 Overzicht meetinstrumenten	10
2.5 Procedure vragenlijst	11
2.6 Plan van aanpak	11
3. De hulpvraag van de ouder wordende cliënt met een verstandelijke beperking	13
3.1 Inleiding	13
3.2 Ontwikkelingstaken die horen bij de fase van ouder worden	13
3.2.1 Ingrijpende veranderingen	13
3.2.2 Vooroordelen en verwachtingen	13
3.2.3 Eindigheid van het leven	13
3.3 Verschillen tussen 'gewone' ouderen en ouderen met een verstandelijke beperking	14
3.4 Veel voorkomende lichamelijke veranderingen bij ouder wordende cliënten met een verstandelijke beperking, met gevolgen voor de hulpvraag	14
3.4.1 Overgewicht	14
3.4.2 Mobiliteit	15
3.4.3 Incontinentie	15
3.4.4 Vermindering gezichtsvermogen	15
3.4.5 Gehoorverlies	15
3.4.6 Afname fijne motoriek	15
3.4.7 Vatbaarheid voor ziekten	15
3.4.8 Onderzoek in het ziekenhuis	16
3.5 Dementie	16
3.6 Omgaan met sterven	17
3.7 Conclusie	18
3.8 Onze visie	18
4. Wettelijke regelingen voor ouder wordende cliënten	20
4.1 Inleiding	20
4.2 AWBZ	20
4.3 ZZP	20
4.4 ZZP's binnen Regio Zuid	21
4.5 ZZP aanvragen	21
4.6 Zorgplan/ OSP	22
4.7 Zorg inkopen	23

4.8	Toekomst verwachtingen	23
4.9	Conclusie	23
5.	Medewerkers, familieleden en cliënten over de huidige zorg en de toekomst	24
5.1	Inleiding	24
A.	<i>Huidige zorg</i>	
5.2	Medewerkers	24
5.3	Familieleden	25
5.4	Cliënten	26
B.	<i>De toekomst van Bergveste en Slunterhof</i>	
5.5	Medewerkers	27
5.6	Familieleden	27
5.7	Cliënten	27
5.8	Conclusie	27
5.9	Onze visie	28
6.	Aanpassingen Slunterhof en Bergveste noodzakelijk?	29
6.1	Inleiding	29
6.2	Huidige situatie	29
6.2.1	Bergveste	29
6.2.2	Slunterhof	29
6.3	Gewenste situatie	31
6.3.1	Bergveste	31
6.3.2	Slunterhof	31
6.4	Conclusie	31
6.5	Onze visie	32
7.	Ideale woonvorm voor ouder wordende cliënten volgens Aafke-Marie en Margreet	33
7.1	Inleiding	33
7.2	Tekening	33
7.3	Toelichting tekening	34
7.3.1	De gang	34
7.3.2	De slaapkamer	34
7.3.3	De tuin	34
7.3.4	De woonkamer	34
7.3.5	De keuken	34
7.3.6	Het kantoor	35
7.3.7	De entree	35
7.3.8	De linnenkamer	35
7.3.9	De deur	35
7.3.10	De veranda	35
7.4	Personeel	35
7.5	Omgeving	37
7.6	Dagindeling	37
7.6.1	Dagbesteding	37
7.6.2	Dagbesteding in huis	37
7.6.3	Dagindeling	38
8.	Conclusie	40
8.1	Inleiding	40
8.2	Hoofdvraag	40
8.3	Probleemstelling	41

8.4	Doelstelling	41
8.5	Werkwijze	42
9.	Aanbevelingen	43
9.1	Inleiding	43
9.2	Aanbevelingen betreffende het management van Regio Zuid	43
9.2.1	Verder visie en beleid vormen	43
9.2.2	Contact met andere instellingen onderhouden	43
9.2.3	Communicatie verbeteren tussen Bergveste en Slunterhof	43
9.3	Aanbevelingen betreffende personeel	44
9.3.1	HBO geschoold personeel inzetten bij nieuwe ontwikkelingen	44
9.3.2	Teamsamenstelling	44
9.3.3	Weerstand personeel	44
9.3.4	Medewerkers op vast groepen	45
9.3.5	Kennis en competentie vergroting personeel	45
9.4	Aanbevelingen gebouw	45
9.4.1	Slunterhof aanpassen	45
9.4.2	Zonder verbouwing	46
9.4.3	Aanpassingen bij een verbouwing	46
9.5	Groepen	47
9.6	Kok	47
	Literatuur	48
	Bijlage 1: Labelschema	50
	Bijlage 2: Interviews	51
	Bijlage 3: Eindrapportage stand van zaken doelgroep ouderen	53

Voorwoord

Na een periode van onderzoek is dit afstudeerverslag van de opleiding SPH tot stand gekomen. Het onderzoek is gestart naar aanleiding van een vraag vanuit de organisatie Careander (Regio Zuid), een Protestants Christelijke organisatie voor zorg- en dienstverlening aan mensen met een verstandelijke beperking. Careander bestaat uit verschillende regio's. Regio Zuid bestaat uit twee voormalige gezinsvervangende tehuizen (G.V.T.) met verschillende buitenhuizen. Binnen deze huizen is er een sterke vergrijzing onder de huidige cliënten te verwachten de komende jaren.

De vraag die gesteld werd vanuit Regio Zuid luidde: Hoe gaat Careander Regio Zuid (hierna Regio Zuid) om met de veranderende zorgvraag van de ouder wordende cliënt? Deze vraag is leidend geweest voor ons onderzoek. Het onderzoek heeft plaatsgevonden in Regio Zuid. Dit verslag is in eerste instantie bestemd voor het management van Regio Zuid, maar het is ook ter inzage voor andere medewerkers van Careander.

Er is onderzoek gedaan naar de veranderende zorgvraag van de ouder wordende cliënt en welke aanpassing en verbetering dit vraagt van de twee woonlocaties binnen Regio Zuid; Bergveste en Sluntherhof. In dit verslag zullen de resultaten uit het onderzoek worden weergegeven. Het onderzoek is gedaan door middel van interviews en literatuur onderzoek.

De hoofdstukken 1 en 2 gaan over het tot stand komen van het afstudeeronderzoek. Informatie over de ouder wordende cliënt en de daarbij voorkomende ziektebeelden en zorgvragen, staan beschreven in hoofdstuk 3 en 4. De resultaten van het onderzoek, verkregen door middel van vragenlijsten, zijn verwerkt in hoofdstuk 5. In hoofdstuk 6 worden de geadviseerde aanpassingen en verbeteringen met betrekking tot de zorg rondom de ouder wordende cliënt genoemd. In hoofdstuk 7 wordt ons ideaalplaatje weergegeven. Tot slot, in hoofdstuk 8 en 9, worden de conclusies weergegeven en aanbevelingen gedaan.

Onze dank gaat uit naar Jenneke Hakstege en Pier Haagsma. Zij hebben ons gedurende het onderzoek begeleid. Wij bedanken alle medewerkers, familieleden en cliënten van Careander Regio Zuid die meegewerkt hebben aan de interviews.

Verder willen we de volgende mensen bedanken: Tiny Gerritsen, Grietje de Ruiter, Ton de Ruiter, Willemien de Ruiter, Tamara Aanen en Irene van Donkelaar. In het bijzonder willen we onze dank uitspreken naar onze mannen, Lukas en Bart. Zij hebben ons gedurende de periode van onderzoek en verslaglegging gesteund en waar nodig geholpen. Wij bedanken hen voor de ruimte en de tijd die ze ons gaven om dit onderzoek uit te voeren.

Ede, 30 juli 2010

Aafke-Marie Gerritsen – de Ruiter
Margreet Mulder- Koetsier

Samenvatting

Dit onderzoeksrapport is tot stand gekomen in het kader van het afstuderen aan de opleiding SPH aan de Christelijke Hogeschool Ede. De vraag van het onderzoek komt voort uit de organisatie Careander, een Protestants Christelijke organisatie voor zorg- en dienstverlening aan mensen met een verstandelijke beperking. De Regio Zuid van deze organisatie heeft te maken met vergrijzing van de cliënten. De huidige manier van werken en de woningen zijn hier (nog) niet optimaal op ingesteld. De vraag die we gaan onderzoeken luidt: "Wat is er nodig voor Careander Regio Zuid om passende zorg te kunnen bieden aan de ouder wordende cliënten?" We willen deze vraag beantwoorden door middel van literatuur onderzoek. Daarnaast willen we ook medewerkers, familieleden en cliënten raadplegen om er achter te komen wat zij van de huidige zorg vinden en wat er volgens hen verbeterd kan worden. Dit alles met als doel om aanbevelingen te kunnen schrijven voor het management van Regio Zuid en handreikingen te bieden over hoe om te gaan met de ouder wordende cliënt.

Als eerste gaan we in op de hulpvraag van de ouder wordende cliënt. Ouder wordende cliënten krijgen te maken met het verwerken van ingrijpende veranderingen en verlies. Door afname van conditie en fysieke mogelijkheden verandert de hulpvraag en neemt de zorgvraag toe. In de begeleiding is het belangrijk oog te hebben voor de veranderende zorgvraag en voor de beleving van het ouder worden door de cliënt. Cliëntgericht werken is hierbij noodzakelijk omdat bij iedere cliënt het proces van ouder worden anders verloopt.

De zorg voor de ouder wordende cliënt wordt gefinancierd uit de AWBZ. Dit gebeurt door middel van Zorg Zwaarte pakketten. Een Zorg Zwaarte Pakket wordt aangevraagd bij het CIZ. Er zijn verschillende pakketten. Deze bestaan uit 1 tot en met 7 en gaan van wonen met enige begeleiding tot zeer intensieve zorg en begeleiding. De ouder wordende cliënt is over het algemeen ingeschaald in ZGP 3, 4 of 5. Het is belangrijk om bij ouder wordende cliënten het hulpplan (OSP) bij veranderingen bij te stellen en te zorgen dat de ZGP hierop aansluit. Het is voor de cliënt prettig en voor de organisatie financieel aantrekkelijk wanneer de zorg zo veel mogelijk door het eigen personeel uitgevoerd wordt.

De medewerkers, familieleden en cliënten zijn redelijk tevreden over de zorg die Careander Regio Zuid biedt. De meerderheid geeft aan het noodzakelijk te vinden dat er een apart wooncentrum moet komen voor de ouder wordende cliënt. De medewerkers hechten veel waarde aan voldoende kennis van de ouder wordende cliënt en de daarbij komende ziektebeelden en handicaps. De toekomst zien de medewerkers en familieleden met enige zorg tegemoet, omdat Careander Regio Zuid volgens hen nu nog onvoldoende inspeelt op de toenemende vergrijzings situatie.

Om de zorg voor de ouder wordende cliënt te optimaliseren, achten wij het van belang dat de huidige locatie, de Slunterhof aangepast wordt.

Voor de ouder wordende cliënt hebben wij een ideaal beeld van een woning geschetst. De ideale woonsituatie voor deze doelgroep bestaat volgens ons uit:

- Een aangepaste woning. (eigen badkamer, ruime kamers, brede gangen)
- Goed opgeleid personeel. (kennis en vaardigheden voor het werken met ouder wordende cliënten)
- De woning in de wijk.
- Dagbesteding. (aanbod van muzischagogische activiteiten die aansluiten bij de hulpvraag en belevingswereld van de cliënt)

De belangrijkste aanbevelingen die uit ons onderzoek naar voren komen zijn:

- In beleidvorming helderheid geven over verwachtingen naar het personeel toe.
- Communicatieverbetering tussen Bergveste en Slunterhof.
- Weerstand van het personeel, gericht op het werken met ouder wordende cliënten, proberen te verminderen.

- De kennis en competentie vergroten bij het personeel omtrent het werken met ouder wordende cliënten.
- Aanpassingen aan de Slunterhof wat het gebouw betreft.
- Vaste medewerkers op de groepen laten werken.